VNEUS Koikkalainen Anna(VNK) 28.06.2021

Viite

Asia
Kesäkuun Eurooppa-neuvosto (24.–25.6.)

Kesäkuun Eurooppa-neuvoston (24.–25.6.) aiheina olivat covid-19, talouden elpyminen, muuttoliike, Turkki, Venäjä, Valko-Venäjä, Libya, Sahel, Etiopia ja kyberturvallisuus. Pääosa kokousajasta käytettiin keskusteluun covid-19:sta, Venäjästä, taloudesta, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista Unkarissa sekä tapaamiseen YK:n pääsihteerin Guterresin kanssa. Talouden elpymistä koskeva Eurooppa-neuvoston käsittely on katettu erillisessä eurohuippukokousta koskevassa muistiossa.

Eurooppa-neuvosto painotti tarvetta olla valppaana covid-19-virusvarianttien suhteen. Työtä rokotteiden jakamiseksi ja globaalin rokotetuotannon lisäämiseksi on jatkettava.

Eurooppa-neuvosto käsitteli muuttoliiketilannetta ja torjui kolmansien maiden yritykset välineellistää siirtolaisia poliittiisiin tarkoituksiin.

Eurooppa-neuvosto ilmaisi valmiuden vahvistaa yhteistyötä Turkin kanssa eräillä molempia osapuolia kiinnostavilla aloilla vaiheittaiseen, oikeasuhteiseen ja peruutettavissa olevaan tapaan. Oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien tilanne Turkissa on yhä suuri huolenaihe.

Eurooppa-neuvosto keskusteli Venäjästä. Se vahvisti sitoutumisen yhtenäiseen, pitkän aikavälin strategiseen eurooppalaiseen lähestymistapaan, joka perustuu viiteen ohjaavaan periaatteeseen. Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota ja korkeaa edustajaa esittämään vaihtoehtoja uusiksi rajoittaviksi toimenpiteiksi ja talouspakotteiksi. EU suhtautuu avoimesti valikoivaan yhteistyöhön Venäjän kanssa asioissa, joissa EU:lla on intressejä.

Eurooppa-neuvosto huomioi Valko-Venäjää koskevien toimien oikea-aikaisen täytäntöönpanon. Ulkosuhteiden osalta käsiteltiin lyhyesti myös Libyan, Sahelin ja Etiopian tilanteita.

Eurooppa-neuvosto tuomitsi haitalliset kybertoimet jäsenvaltioita vastaan.

Eurooppa-neuvoston jäsenet kävivät kokouksen yhteydessä keskustelun YK:n pääsihteeri Guterresin kanssa.

Covid-19

Eurooppa-neuvosto huomioi edistymisen rokotuksissa ja epidemiologisen tilanteen kohenemisen, mutta korosti tarvetta olla valppaana erityisesti virusvarianttien suhteen. EU:n digitaalista koronatodistusta ja neuvoston suosituksia matkustamisesta EU:n sisällä ja ei-välttämättömästä matkustamista EU:hun sovelletaan tavalla, joka mahdollistaa täyden paluun vapaaseen liikkuvuuteen heti kun epidemiatilanne sen mahdollistaa. Eurooppa-neuvosto vahvisti EU:n sitoutumisen kansainväliseen solidaarisuuteen pandemian torjunnassa. On nopeutettava työtä rokotteiden jakamiseksi ja globaalin rokotetuotannon lisäämiseksi. Eurooppa-neuvosto huomioi myönteisesti Maailman terveyskokouksen päätöksen järjestää ylimääräinen kokous marraskuussa koskien pandemiavalmiuden ja -vasteen puiteyleissopimusta. Eurooppa-neuvosto keskusteli tarpeesta vahvistaa EU:n kriisinsietokykyä ja varautumista tuleviin kriiseihin.

Pääministeri Marin korosti tarvetta edistää rokotuksia, pitää silmällä virusmuunnoksia ja huolehtia testaamisesta. Koronatodistus auttaa turvaamaan vapaata liikkuvuutta. Rokotteiden maailmanlaajuinen saatavuus on keskeistä. Marin painotti, että EU:n on oltava tulevaisuudessa paremmin ja kokonaisvaltaisesti varautunut kriiseihin.

Talouden elpyminen

Eurooppa-neuvoston käsittely koskien talouden elpymistä on raportoitu erillisessä eurohuippukokousta koskevassa muistiossa (VNEUS2021-00608).

Muuttoliike

Eurooppa-neuvosto keskusteli muuttoliikkeen tilanteesta eri reiteillä. Yhteistyötä ja molempia osapuolia hyödyttäviä kumppanuuksia lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa vahvistetaan, jotta voidaan suojella ihmishenkiä ja vähentää painetta Euroopan rajoilla. Lähestymistavan tulee olla käytännöllinen, joustava ja räätälöity. EU:n ja jäsenmaiden instrumentteja hyödynnetään koordinoidusti. Kaikkia reittejä on käsiteltävä kokonaisvaltaisesti läheisessä yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestön ja Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön kanssa. Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota ja korkeaa edustajaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ripeästi edistämään työtä konkreettisiksi toimiksi. Komissiota pyydettiin käyttämään ainakin 10 % NDICI-rahoitusvälineen määrärahoista muuttoliiketoimiin. Eurooppa-neuvosto tuomitsi ja torjui kolmansien maiden yritykset välineellistää siirtolaisia poliittisia tarkoituksia varten.

Turkki

Eurooppa-neuvosto palasi maaliskuussa sopimansa mukaisesti EU:n ja Turkin suhteisiin ja tilanteeseen itäisellä Välimerellä. Itäisen Välimeren vakaus ja turvallisuus sekä molempia osapuolia hyödyttävän yhteistyösuhteen kehittäminen Turkin kanssa ovat EU:n strateginen etu. On hyvä, että jännitteiden väheneminen itäisellä Välimerellä on jatkunut. EU on valmis vahvistamaan yhteistyötä Turkin kanssa eräillä molempia osapuolia kiinnostavilla aloilla vaiheittaiseen, oikeasuhteiseen ja peruutettavissa olevaan tapaan. Teknisen tason työ EU:n ja Turkin tulliliiton uudistamiseksi on alkanut ja korkean tason vuoropuheluja valmistellaan. Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota esittämään viipymättä virallisia ehdotuksia syyrialaispakolaisten ja heitä vastaanottavien yhteisöjen rahoittamisen jatkamiseksi Turkissa, Jordaniassa, Libanonissa ja alueen muissa osissa. Oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien tilanne Turkissa on yhä suuri huolenaihe. EU jatkaa aktiivista tukeaan Kyproksen ongelman kokonaisvaltaiselle ratkaisulle YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisesti.

Libya

Eurooppa-neuvosto vahvisti sitoutumisensa Libyan vakauttamisprosessiin YK:n puitteissa. Vaalit olisi järjestettävä etenemissuunnitelmassa sovitulla tavalla ja kaikkien osapuolten olisi hyväksyttävä niiden

tulokset. Osallistavassa poliittisessa vuoropuhelussa tulee edistyä ja kaikki ulkomaiset joukot ja palkkasotilaat on vedettävä viipymättä pois.

Venäjä

Eurooppa-neuvosto palasi 24.–25.5.2021 antamiensa päätelmien mukaisesti suhteisiin Venäjän kanssa huomioiden ulkoasiainedustajan ja komission selvityksen. EU on sitoutunut yhtenäiseen, pitkän aikavälin strategiseen eurooppalaiseen lähestymistapaan, joka perustuu viiteen ohjaavaan periaatteeseen. Eurooppa-neuvosto totesi odottavansa, että Venäjän johto osoittaa rakentavampaa otetta ja poliittista sitoutumista ja lopettaa toimet EU:ta, sen jäsenvaltioita ja kolmansia maita vastaan. Venäjän on kannettava täysin vastuunsa Minskin sopimusten täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamisesta, sillä se on keskeinen edellytys, jotta EU:n kanta muuttuisi merkittävästi. EU:n ja sen jäsenvaltioiden on reagoitava päättäväisesti ja koordinoidusti kaikkeen Venäjän pahantahtoisen, laittoman ja häiritsevän toiminnan jatkamiseen, hyödynnettävä täysimääräisesti kaikkia EU:n käytettävissä olevia välineitä ja varmistettava koordinointi kumppanien kanssa. Komissiota ja ulkoasiainedustajaa pyydettiin esittämään vaihtoehtoja uusiksi rajoittaviksi toimenpiteiksi ja talouspakotteiksi. Eurooppa-neuvosto painotti poliittisten, taloudellisten ja ihmisten välisten suhteiden sekä itäisten kumppanien kanssa tehtävän yhteistyön syventämistä ja tiivistämistä entisestään. Eurooppa-neuvosto toisti EU:n suhtautuvan avoimesti valikoivaan yhteistyöhön Venäjän kanssa asioissa, joissa EU:lla on intressejä. Komissiota ja ulkoasiainedustajaa pyydettiin laatimaan tätä varten konkreettisia vaihtoehtoja ehtoineen ja vipuvaikutuksineen muun muassa ilmaston ja ympäristön, terveyden sekä valikoitujen ulko- ja turvallisuuspoliittisten sekä monenvälisten kysymysten osalta. Tässä yhteydessä Eurooppa-neuvosto aikoo selvittää, missä muodossa ja millä ehdoin vuoropuhelua Venäjän kanssa tulisi käydä. Eurooppa-neuvosto tuomitsi perusvapauksien rajoitukset Venäjällä ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventamisen. Ihmisten välisiä yhteyksiä on tarpeen tukea. EU jatkaa tukeaan Venäjän kansalaisyhteiskunnalle, ihmisoikeusjärjestöille ja riippumattomille tiedotusvälineille. Eurooppa-neuvosto antoi täyden tukensa pyrkimyksille toteuttaa oikeus ja saattaa tekijät vastuuseen lennon MH17 alasampumisen uhrien ja heidän omaistensa puolesta.

Valko-Venäjä

Eurooppa-neuvosto huomioi myönteisesti Valko-Venäjää koskevien toimenpiteiden oikea-aikaisen täytäntöönpanon 24.–25. toukokuuta hyväksymiensä päätelmien mukaisesti. Eurooppa-neuvosto toisti kehotuksensa vapauttaa välittömästi kaikki poliittiset vangit ja mielivaltaisesti pidätetyt henkilöt.

Sahel

Eurooppa-neuvosto toisti kehotuksensa Malin siirtymäkauden viranomaisille panna siirtymäkauden peruskirja täysimääräisesti täytäntöön. EU ja jäsenvaltiot jatkavat tukeaan G5 Sahel -maiden vakauttamiselle.

Etiopia

Eurooppa-neuvosto tuomitsi jatkuvat hirmuteot, etnisen ja seksuaalisen väkivallan ja muut ihmisoikeusloukkaukset Etiopian Tigrayn alueella. Eurooppa-neuvosto vaati vihollisuuksien välitöntä lopettamista, humanitaarisen avun esteetöntä pääsyä kaikille alueille ja Eritrean joukkojen välitöntä vetäytymistä.

Kyberturvallisuus

Eurooppa-neuvosto tuomitsi äskeiset haitalliset kybertoimet jäsenvaltioita vastaan, myös Irlannissa ja Puolassa. Neuvostoa pyydettiin selvittämään asianmukaisia toimenpiteitä kyberdiplomatian välineistön puitteissa.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel kertoi kokouksen yhteydessä antamassaan lehdistölausunnossa, että asialistan ulkopuolella Eurooppa-neuvoston jäsenet olivat keskustelleet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista liittyen Unkarin lainsäädäntöön.

Eurooppa-neuvoston yhteydessä järjestettiin päämiesten tapaaminen YK:n pääsihteerin António Guterresin kanssa. Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Michelin mukaan tapaamisessa keskusteltiin muun muassa ilmastonmuutoksesta, terveydestä, covid-19:stä, muuttoliikkeestä ja geopoliittisista haasteista. Pääministeri Marin painotti keskustelussa EU:n ja YK:n yhteistyötä ja nosti esille yhteistyön rokotusten osalta, vihreän talouden, digitalisaation sekä naisten ja tyttöjen oikeudet.

LIITTEET

Asiasanat	Eurooppa-neuvosto, koronavirukset, kyber, Libya, muuttoliike, Sahel, talouspolitiikka, Turkki, Valko-Venäjä, Venäjä, Etiopia
Hoitaa	**LVM, SM, STM, UM, VM, VNK**
Tiedoksi	EUE, MMM, OKM, OM, PLM, TEM, YM